

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

חוברת פעילויות ליום ירושלים ירושלים של כולנו

הנהגת ירושלים, מאי 2020

כתבו : חניכי ומרכזי הנהגת ירושלים

רומי הלפרסון, ליאור זהבי, רוני זית, רונה אליהו-קופפר, גיא ישעיהו ויונתן פטאל- שבט בית הכרם
נגה לוי- שבט בית הכרם
אמיתי צורי- שבט משואות
גל רביב- מרכזת הנהגת ירושלים

הנהגת צופי ירושלים | יהושוע יבין 10, עמק המצלבה, ניוט | 02-6791990

הנהגת צופי ירושלים-
הדף הרשמי

Zofim.org.il | Jerusalem@zofim.org.il

@Zofim_jerus

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

חניכים ועובדים יקרים,

יום ירושלים הוא חג לאומי הנחגג בישראל בכ"ח באייר לציון איחוד העיר ירושלים תחת ריבונות ישראלית בכ"ח באייר ה'תשכ"ז, זאת לאחר הקרב על ירושלים במלחמת ששת הימים.

היום נקבע על ידי הכנסת ב"חוק יום ירושלים".

בנוסף לשמו הרשמי, יש המכנים את היום יום שחרור ירושלים, יום חרות ירושלים, או יום איחוד ירושלים, מתוך נקודת מבט הרואה בכינון הריבונות הישראלית בעיר העתיקה ובמזרח ירושלים שחרור מעול כיבוש זר, והשקפה זו קיבלה חיזוק בחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל.

אך יש התופסים יום זה גם כיום של חורבן וסמל לכיבוש ונעשה ניסיון ב-2014 לבטל את חוק יום ירושלים.

ביום ירושלים נערכים טקסים חגיגיים בירושלים ומחוצה לה וכן טקסי זיכרון ממלכתיים לחללים שלחמו בירושלים במלחמת ששת הימים, ובמקביל מצוין גם יום הזיכרון ליהודי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל.

בשנים האחרונות קמה גם צעדה ירושלמית (אלטרנטיבית – לצעדת הדגלים המסורתית), מתוך רצון להראות שירושלים היא של כל הלאומים הגרים בה.

לאור המציאות הנוכחית, בה לא ניתן יהיה לציון את יום ירושלים באופן פיזי, ערכנו בעזרת חניכי ההנהגה ועובדיה, חוברת תכנים שיכולה המציגה לכולנו את ירושלים על כל גווניה.

להציג את המורכבות שבה ולאפשר לכל אחד מחניכי התנועה להתחבר לעיר ירושלים באופן מסוים.

דרך סיור וירטואלי, עד למפגש בין תושבי העיר (חניכי ההנהגה) וכלה בציון יום הזיכרון לנספים מסודן שמצויין באותו מועד של יום ירושלים.

מקווים שנצליח באופן הזה לעלות בפינכם לשיח את המגוון הרחב ואת המורכבות המיוחדת הקיימת בעיר שלנו ולייצר אצלכם רצון, אחרי שהקורונה תסתיים, להגיע ולבקר בה.

תהנו,

הנהגת ירושלים

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן- עד כמה אתם מכירים את ירושלים?

מסר: להכיר את ירושלים יותר טוב

שכבת גיל: ג'-ו'

במצגת המצורפת יש תמונות של מקומות בירושלים, על החניכים לנחש מהו המקום. על כל מקום יופיעו כמה שורות מידע או שאלות עליהן אפשר לדון. הצעות נוספות-

- לחלק את הקבוצה לשתי קבוצות ולעשות תחרות מי מזהה יותר מקומות.
- לשאול על כל מקום האם מישהו ביקר בו והאם הוא רוצה לחלוק בחוויותיו.
- לדון בסוף:
אילו מקומות הכרתם? אילו היו חדשים לכם? באיזה מקום הכי הייתם רוצים לבקר?
באילו מקומות נוספים בירושלים הייתם ותרצו להמליץ לחבריכם?

קישור למצגת: https://drive.google.com/file/d/1WFkbYd_YPZHwa7A1a2qzs-XUj6wrn4s-/view?usp=sharing

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן - מהי המשמעות של איחוד ירושלים

מסר: לקבל טעימה מתוך מורכבות המציאות של ירושלים

שכבת גיל: ג'-ח'

מחלקים את הקבוצה לשתי קבוצות (מתחלקים בחדרים בזום).
כל קבוצה צריכה במשך 10 דק למצוא כמה שיותר מידע לגבי איחוד ירושלים תוך התמקדות בשאלות מנחות המיועדות לכל אחת מהקבוצות בנפרד:
קבוצה 1:

- מה היה מצבה של ירושלים לפני איחודה? מי שלט בה?
- מתי אוחדה ירושלים? מהי משמעות האיחוד?
- מהם הטיעונים (כיום ובעבר) בעד/נגד איחוד ירושלים?

קבוצה 2:

- מה היו הגורמים לפרוץ מלחמת ששת הימים? כיצד מתקשרת המלחמה לאיחוד ירושלים?
 - מה היה יחסם של מנהיגי ישראל לגבי לוחמה בשטחי ירושלים (במלחמת ששת הימים)?
 - עפ"י הבנתכם: מהם הבדלים בין מזרח ירושלים למערבה?
- בסיום הזמן שהוקצב לחניכים לחיפוש, חוזרים לחדר הראשי. כל קבוצה משתפת מה היא למדה על איחוד ירושלים. לכל קבוצה יש דקה וחצי לשתף.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן - מהי המשמעות של איחודה של ירושלים?

מיועד לגילאי: ז-יב'

צופים ביחד בסרטון: "יומן - איחוד ירושלים" של כאן 11, עד דקה 08:10
<https://www.youtube.com/watch?v=Ix2Hvq24ohw>

שאלות לאחר הצפייה בסרטון:

- א. בחרו דמות אחת שאהבתם במיוחד את מה שהיא אמרה / שאתם מאוד לא מסכימים איתה. מדוע אתם מסכימים / לא מסכימים איתה?
- ב. האם לדעתכם ירושלים מאוחדת או מחולקת?

אלטרנטיבה ל-ב'

ב2. יש אפשרות לעשות דיבייט בקבוצה. לחלק לשני חדרים בזום ולתת לכל קבוצה 2 דקות לטעון בשאלה: האם ירושלים מאוחדת או מחולקת?
בסוף, אפשר לקיים הצבעה בשאלה.

שאלות עזר למדריך כדי למקד את הדין:

- איך אפשר להסביר את הפער העצום בין השקפתו של דוד (התייר ממרסיי) לבין זו של ירון צדקיהו (שדיבר על ביתו שחייה בת"א) לגבי העיר ירושלים?
- מדוע דן בירון ופפה יוסף (מהשוק העיראקי) אללו מרגישים שירושלים כלל לא מאוחדת אלא מחולקת? מדוע מרואן עלקום מרגיש שירושלים לא מאוחדת?
- מה ההבדלים בין התחושות של דן בירון ופפה יוסף לעומת מרואן עלקום לגבי ירושלים?
- האם יש דמיון בין תחושות אלו?
- ממה חרד ירון צדקיהו לגבי עתידה של ירושלים? מה הקשר של פחד זה לעד כמה ירושלים מאוחדת או מחולקת?
- בשיחה הקצרה עם צביקה פרידמן שלחם בששת הימים, למה מתכוונים המראיין כשהוא אומר "אין מציאות כזו היום" וצביקה שמסכים איתו?
- האם יש קשר בין התסכול מהמציאות האחרת שנמצאים בה היום לעומת המציאות שמתאר צביקה (הליכה מבתי הכנסת למשחקי הכדורגל של ביתר) לבין הכעס שמביע צביקה לגבי הגבלת ההתפללות והשהייה שלו כיהודי בהר הבית?
-האם אותו מדובר באותו סוג של פילוג אשר בא לידי ביטוי בשתי הסוגיות האלו?
- באיזו גישה באים תהילה פרידמן ויהודה משי זהב לגבי המורכבות בקבוצות המרובות והשונות הנמצאות בירושלים?
- מאיפה לדעתכם הם שואבים את התקווה אשר הם משדרים?
- מהו התהליך המתואר בקצרה שעבר יהודה משי זהב?
- מה ניתן להגיד על המשמעות של תהליך זה בנוגע לגישור והתייצבות של פערים בין קבוצות אשר שונות ומנוגדות בתכליתן?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן- ירושלים שלי

מיועד לגילאי: ז'-ט

1. חלק ראשון - השראה. קראו את הטקסט "ירושלים שלי" שכתב יונתן פטאל, מרכז הדרכה בשבט בית הכרם בירושלים. כדאי לעשות **share screen** כדי שכל החניכים יוכלו לראות את הטקסט.

ירושלים שלי - יונתן פטאל

ירושלים הקשישה שומרת על עצמה טוב-טוב בזמן הבידוד. היא כבר בת 3000, ונמצאת עמוק בתוך קבוצת הסיכון. האמת, שאם יש דבר אחד שהיא אוהבת בקורונה, זה שסוף סוף הפסיקו להילחם עליה. ירושלים הזקנה כבר מותשת מהמאבקים, המלחמות, המחלוקות, הריבים, וכל השאר. זה התחיל בדוד שכבש אותה, עבר לבבלים לאיזו תקופה קצרה, ואז שוב חזרה ליהודים. היא עוד זוכרת את הצבעים של המדים של הרומאים, את הרעש האדיר שהיה כשהם כבשו אותה, ואת הריח הנורא של השריפה.

לירושלים הזקנה נמאס שילחמו עליה. אחרי מאות מאות שנים של כיבושים ומאבק, היא לא מבינה למה כולם ממשיכים. הם הפרידו אותה בחומה, ואז סיפחו את הצד השני, מתחו אותה לאורך ולרוחב – למקומות שהיא אפילו לא הכירה. וגם עכשיו, זה לא נמאס להם – עוד הפגנות, ועוד חיילים, ועוד אלימות ועוד אלימות. וירושלים – רק רוצה שיהיה קצת שקט. ירושלים מתרגשת כשהיא רואה תינוק חדש בעיר, ומתהפכת משמחה כשהיא רואה משפחה חדשה שעוברת אליה. כשהם עוזבים, השמיים מעליה עומדים לרגע, ויש איזה בניין אחד שבוכה. ואני, שכבר 17 שנים הולך ברחובות של ירושלים הזקנה, האמת שגם לי זה קצת קשה. לגור פה זה מדהים. זאת עיר עצומה ומגוונת, שכל שכונה בה היא כמו עיר בפני עצמה. יש פה שכונות שבחיים לא הלכתי בהן, ונופים נצחיים כאלה, כמו החומות של העיר העתיקה. אבל לפעמים גם אני רוצה שירושלים שלי תפסיק להיות מוקד לכזאת מחלוקת. שירושלים תפסיק להיות סמל לכל כך הרבה דברים. לאהבה, ולשלוט, ולמאבק, ולתורה, ולציונות. מרוב שהיא סמל, אנשים לפעמים שוכחים שמדובר בעיר עם כמעט מיליון תושבים, ושגם בה יש חשמל וכבישים ואירועי יום העצמאות, וגנים ותנועות נוער וכל השאר.

חשבתי לעצמי הרבה מה אני יכול לאחר לירושלים ליום הולדתה שחל היום. אני רוצה לאחל לירושלים להיות קצת עיר כמו הערים האחרות - כמו יבנה, רמת גן או תל אביב. עיר שהיא קודם כל מקום המגורים של התושבים שלה, ורק אחר כך הסמל שהיא היום.

2. חלק שני - עיבוד. בסבב, כל אחד מהחניכים יגיד משפט אחד שהוא מתחבר אליו/ממש לא מסכים איתו בטקסט.

3. בחלק הזה, יש לכם אפשרות לקחת את הטקסט לכמה כיוונים:

א. האם ירושלים היא יותר סמל, או יותר עיר אמיתית?

ב. מה לדעתכם ירושלים מסמלת?

ג. האם אתם מרגישים שהישוב שלכם הוא סמל למהו? איך זה בא לידי ביטוי בחיים ביישוב?

ד. האם לדעתכם המאבק המתמשך על ירושלים מוצדק? על מה בעצם נאבקים?

ה. וכמובן שעוד כיוונים, אתם מכירים את החניכים הכי טוב (:

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ

18 מאי 2020

זמן תוכן - מה המשמעות של ירושלים לאנשים שגרים בה/ לא גרים בה? (מפגש בין קבוצות נעורים מהעיר ומבחוץ)

מיועד לגילאי: ז'-ט'

כדי לציין את יום ירושלים בצורה מכבדת ומקורית, אנחנו מזמינים מדריכים מחוץ לירושלים ליצור קשר עם קבוצות של חניכים בכיתות ח' ו-ט' שגרים בירושלים.

מוזמנים ליצור קשר עם יונתן משבט בית הכרם 052-4274456.

צפיה משותפת בקטע "ירושלמי אמיתי" מאת יותם הפנתר -

<https://www.youtube.com/watch?v=ZCQ9jMR22Ik>

לאחר הצפייה בסרטון כל אחד יקח לעצמו 2-3 דקות לכתוב לעצמו מה ירושלים בשבילו בתור ישראלי/ירושלמי ולאחר מכן יוכל לשתף את הקבוצה במה שכתב. מתוך התשובות מפתחים דיון סביב השאלות הבאות: (יש לאפשר לדיון להתפתח בהתאם לתשובות המשתתפים ולהבדלים ביניהן, השאלות רק יכולות להנחות).

1. האם אתה מרגיש מחובר לעיר מבחינה דתית/ לאומית/ משפחתית-חברתית?
2. האם ירושלים היא סמל עבורך?
3. מהם ההבדלים לדעתך בין ירושלים לערים אחרות בארץ?
4. האם אתה שמח שאתה חי בירושלים/ מחוצה לה?
5. האם לירושלים יש לדעתך חשיבות לאומית פוליטית מעבר לחשיבות אישית?
6. האם יש הבדל בין ה"ירושלמי האמיתי" לכל ישראלי?
7. מה מיוחד או שונה בעינייך בעיר?
8. מה היופי ומה הפגמים בעיר?
9. האם לדעתך יום ירושלים הוא יום ראוי ונכון?
10. מה הפתיע אותך בתשובותיהם של המשתתפים מהשבט השני?
11. האם ירושלים בעינייך מוערכת או נחשבת יתר על המידה?
12. האם יש הבדל בין הצופים מחוץ לירושלים לצופים בתוך ירושלים?

בסוף אפשר לעשות 2-3 דקות של סיכום:)

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן - מי מייצג את היישוב שלי?

מיועד לכיתות: ד-ט.

אורך המתודה: 10-20 דקות

<https://docs.google.com/document/d/10WKyK88scnYZOTq2m7BmKFmzAGWKFO2jVk5R0jxqMh0/edit?usp=sharing>

(1) שאלות לחניכים:

מה עולה לכם בראש כשאתם חושבים על היישוב או על העיר שלכם?
מיהו האדם שהכי מייצג את היישוב או בעיר שלכם לדעתכם?
האם אתם מכירים מישהו קרוב לכם, שאינו גר ביישוב או בעיר שלכם, שעונה על התיאור שעלה?

(2) הקראת קטע על מנחם "מוקיי" זהבי ז"ל, סבא שלי, תושב ירושלים כמעט חמישים שנה, וגידל את בנו, בנותיו ונכדיו בעיר: הקטע יכול להיות יחסית ארוך לגדודים וקבוצות מסוימות, אז מומלץ לקרוא את הקטע לפני הפעולה ולמחוק חלקים מסוימים שאתם חושבים שיעזרו לכם להעביר את הפעולה ביותר קלות:

"סבא שלי לא נולד בירושלים.

הוא בכלל נולד בבת ים, ושם הוא בילה את ילדותו.

ובכל זאת, הוא היה הירושלמי הכי גדול שאני מכיר.

כבר מאז שירותו בצבא, כשהוא שירת בצנחנים במלחמת ששת הימים, שולי נתן הופיעה מול החיילים וגם מול סבא שלי, ושרה את "ירושלים של זהב". ההופעה הייתה מרגשת במיוחד, ומאז ההופעה הזו השיר הפך לשיר האהוב עליו. עד ימי האחרונים נהנה מהשיר והיה מספר על ההופעה הזאת.

לאחר מכן, בעקבות השירות הצבאי שלו כקצין בקבע, עבר לגור בירושלים עם סבתא שלי ומאז לא עזב את העיר. הוא חי בה כמעט חמישים שנה, רוב חייו. שם הוא גידל את הדודות שלי ואת אבא שלי, ולבסוף גם את הנכדים שלו, וביניהם אני.

הוא אהב את העיר ועודד את כל המשפחה, הקרובה והרחוקה, ללמוד על העיר, לטייל בה ולהכיר אותה. כשהיה יכול, לקח אותם בעצמו לטיולים בעיר, הסביר והדריך מהידע העצום שלו בהיסטוריה וארכיאולוגיה. היו לו מדפים על גבי מדפים של ספרים קסומים על ירושלים, של שירים, סיפורים, אנשים, תמונות ומפות שלה. אפילו בחידונים על העיר הוא דחף שנשתתף, והיה גאה מאוד כשאנחנו זכינו בפרסים בהם.

סבא גם עבד ותרים הרבה בשביל העיר במסגרת העבודה שלו בעיריית ירושלים. בין היתר, הוא הקים את שוק הרוכלים בשער שכם, ובנה מהבסיס את מערך הפיקוח והחניה בעיר. אנשים רבים הכירו אותו והעריכו את פועלו. סבא אהב מאוד היסטוריה, והוא השתתף בחפירות ארכיאולוגיות בירושלים, בגלל שהוא האמין "שצריך ללמוד מהעבר, כדי לעשות טוב יותר בעתיד."

ככה יצא שאפילו שסבא שלי לא נולד בירושלים, הוא הכיר את העיר כמו את כף ידו והרבה פינות בה היום מזכירות לי אותו.

סבא שלי לא נולד בירושלים, אבל מבחינתי, הוא היה האדם הכי ירושלמי שאפשר להיות."

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

3) בעקבות הטקסט:

האם אהבתם את הקטע על מוקי, הסבא בסיפור: התחברתם לקטעים או משפטים מסוימים ממנו? לאילו קטעים בדיוק? האם הוא מזכיר לכם מישהו מוכר או קרוב אליכם?

אם הייתם יכולים להיפגש עם מוקי, מה הייתם שואלים אותו? מה הייתם רוצים לספר לו?

המדריך יבקש מהחניכים לצייר את האדם שנראה כאילו הוא האדם שהכי קשור והכי אוהב את היישוב שלהם, ובסוף הזמן הניתן יבקש מהם להראות את הציור ולהדגים למה הוא צייר אותו ככה.

האם אתם מוצאים דמיון בין מוקי ולאדם שציירתם? למה?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן- מה החלום שלכם?

מיועד לכיתות: ד-ט. לפי הגיל המודרך ניתן לשנות את השאלות בסעיף 3.

מאת: ליאור זהבי, ששיסטט משבט בית הכרם, הנהגת ירושלים.

אורך המתודה: 10-15 דקות

1- שאלות:

בקשו מכל חניך לחשוב על חלום אחד שיש לו.

חניכים שרוצים יכולים לשתף.

2- השמעת השיר- שומר החומות שכתב דן אלמגור וביצעו להקת פיקוד מרכז.

מילים <https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=585&wrkid=2918>

השיר <https://youtu.be/pS2rl8q3epg>

3- שאלות בעקבות השיר:

מה החלום של המספר?

האם הוא התגשם?

מתי לדעתכם החלום של המספר ייתגשם? מתי ירושלים לא תצטרך עוד שומרים? מה צריך לקרות בשביל זה?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן - להכיר את ירושלים דרך שירים שנכתבו עליה

מיועד לגילאי ז'-יב'

מאזינים יחד עם החניכים לשיר מעל פסגת הר הצופים של אביגדור המאירי :

<https://www.youtube.com/watch?v=f2HUGPujiWM>

מעל פסגת הר הצופים
אשתחוה לך אפיים
מעל פסגת הר הצופים
שלום לך ירושלים!
אלפי דורות חלמתי עלייך,
לראות, לזכות, באור פנייך!

ירושלים, ירושלים,
האירי פנייך לבנד!
ירושלים, ירושלים,
מחרבותייך אבנד!

מעל פסגת הר הצופים
אשתחוה לך אפיים
מעל פסגת הר הצופים
שלום לך ירושלים!
באלפי ברכות היי ברוכה!
מקדש, מלך, עיר מלוכה!

ירושלים, ירושלים,
אני לא אזוז מפה!
ירושלים, ירושלים,
יבוא המשיח, יבוא!

שאלות בעקבות השיר:

האם אהבתם את השיר מה אהבתם יותר? מה אהבתם בו פחות?
האם השיר העביר לכם מה מרגיש מחבר השיר כלפי ירושלים?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

לאחר מכן מאזינים לשיר ירושלים האחרת של יוסי גמזו :
<https://www.youtube.com/watch?v=k7vyF9RPECs>

אהובתי על מגדלייך הגבוהים,
פרושה אדרת השקיעה סמוקת שוליים
קשה קשה שלא להיות בך נביאים,
או לפחות משוררים ירושלים.
אך בין חוזיך שניבאו בך נואשות,
את המלכות ואת הדם ואת החרב
אני רוצה להיות הילד הראשון,
שיתעורר בירושלים האחרת.

ירושלים, ירושלים, ירושלים של שלום.
ירושלים, ירושלים, ירושלים של שלום.

אהובתי מול בית הספר לשוטרים,
ומול אותה גבעת תחמושת דם ועצב
את כל פצעי החפירות כמו בתפרים,
חובש הזמן בתחבושות קרירות של עשב.
ובשוקי הצבעונין צועק הרחוב,
עברית צרודה כזאת וערבית ניחרת
כשהעתיד על החשבון פורע חוב,
במפרעה לירושלים האחרת.

ירושלים, ירושלים...

אהובתי אבני הכותל החמות,
משננות אחרי אלפי פתקים של צער
את מעופן של היונים על החומות,
עם המחר המתהלך בך צעד צעד.
ומול מגדל דוד שבים האוהבים,
ימין משה ואבו טור אט אט וחרש
פשוט לקטוף בך אשכולות של כוכבים,
אז לילה טוב לירושלים האחרת.

ירושלים, ירושלים...

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

שאלות בעקבות השיר:

האם אהבתם את השיר מה אהבתם יותר? מה אהבתם בו פחות?
מהי לדעתכם ירושלים האחרת שרוצה כל כך להתעורר בה יוסי גמזו? האם היא שונה במיוחד מירושלים שמתוארת לאורך השיר?

לאחר מכן מאזינים לשיר "לכל אחד ירושלים" של נתן יונתן:

<https://www.youtube.com/watch?v=3gOz41T8nG4>

לכל אחד יש עיר ושמה ירושלים
שהוא אולם, אולם לה חלומות
עד שתעלה בהר, פריחת הליל
ותאיר לו בערוב יומו.
עד שתעלה בהר, פריחת הליל
ותאיר לו בערוב יומו.

מעפרך ירושלים
יאירו לו פרחי הליל.
הו הו הו...

לכל אחד ישנו מקום בירושלים
שהוא קורא, קורא לו אהבה,
כשיבוא בסוף יחף וקר אליך,
ימתקו האור והאבק.
כשיבוא בסוף יחף וקר אליך,
ימתקו האור והאבק.

מעפרך ירושלים...

ישנה עצבות ושמה דומה לירושלים
ובנגינת צלילי פעמונים,
שיר אחרון ירד מגובה מגדלייך
לנגן את שמו באבנים.
שיר אחרון ירד מגובה מגדלייך
לנגן את שמו באבנים.

מעפרך ירושלים...

שאלות לאחר השיר:

האם אהבתם את השיר מה אהבתם יותר? מה אהבתם בו פחות?
האם אתם חושבים שלכל אחד יש ירושלים משלו? מה היא ירושלים שלכם?

לסיכום
בקשו מהחניכים לבחור את אחד מהשירים ובקבוצות לכתוב בית שמתאים לשוב שלהם במקום לירושלים.
לירושלמים - בקשו מהחניכים להוסיף בית שמתאים למצב של ירושלים היום.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן - סיור וירטואלי בירושלים

שכבת גיל: ג'-ו'

<https://drive.google.com/drive/folders/1FXhkQGs6ahf0YfmCZA26P6Ajo-vHvkWB?usp=sharing>

תמיד רציתם לטייל בירושלים? עכשיו תוכלו לעשות את זה עם החניכים שלכם מהבית!

מטרה: לטייל בירושלים ולהכיר אותה מקרוב
אורך המתודה: 15-25 דקות

הסיור הוא ב-google earth אשר נותן חוויה ייחודית המעניקה לכם להסתכל על האתרים בהם תבקרו בסיור בזוויות של 360 מעלות. לצד כל אתר ישנה שקופית הסבר קצרה.

הצעות נוספות-

- לשאול את החניכים אילו מקומות הם היו מוסיפים לסיור.
- שאלות נוספות: באיזה מקומות הייתם והאם אתם ממליצים עליהם? היו מקומות שהיו חדשים לכם? באיזה מקום הכי הייתם רוצים לבקר?

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

זמן תוכן - שמות לירושלים

מיועד לגילאי ג'-ח'

אריאל, ברית-אָל, העיר, טבור העולם, יבוס, זָפָה-נוֹף, מְצַדַּת-צִיּוֹן, מְרָכֹז

העולם, מְשׁוֹשׁ תַּבֵּל, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, נוֹה ה', נוֹה עֹז, נוֹה צְדָקָה, עִיר גְּבוּרָה, עִיר דָּוִד, עִיר האלקים, עיר חומה, עיר יהודה, עיר יונה, עיר נצח, עיר קברות אבות, ציון, קדוש ישראל, קרית מועד, קרית מלך רב, קריה נאמנה, שלם, תפארת ישראל

- מקריאים את השמות מבלי לגלות לחניכים מה משמעותן.

מה משותף לכל המילים האלו לדעתכם?

כל המילים הן שמות של ירושלים, מבין 70 שמות שונים שיש לעיר!

- נסו למיין את המילים לקבוצות עיקריות. (בפעולה פנים מול פנים: לכתוב את כל השמות על פתקים ולמיין לערמות, ובפעולה מקוונת ניתן לחלק את המסך לכמה קבוצות ולכתוב כל מילה במקום הנכון). קבוצות אליהן ניתן לחלק (אפשר גם נוספות): שמחה, שלום, יופי, מרכז, קדושה, גבורה, צדק
מה למדתם מחלוקת המילים לקבוצות? מה מאחד את כל הקבוצות והמילים ומה שונה ביניהם?

- לאיזה מהשמות של ירושלים הכי התחברתם? מה הכי מתאר את ירושלים בעיניכם?

משימה- המציאו שם נוסף ויצירתי לירושלים ולאחר מכן הציגו לקבוצה

(אפשר לחשוב על השמות בקבוצות קטנות בחדרים של הזום ולאחר מכן להציג לשאר הקבוצה).

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

נקודת מבט או זמן תוכן בנושא: פתק הבוחר

מיועד לגילאי: י' - יב'

הרעיון העיקרי – לספר לחניכים את יום ירושלים דרך סיפור ויצירה

[1] סיפור

לספר את הסיפור בכלי הדרכה כגון קתימב"ה

מר סיפור וגברת אמת: הסיפור מתחיל בעיר שהייתה לה חומה, אישה אחת בלוייה מכף רגל ועד ראש רצתה להיכנס לעיר. שומרי העיר לא הסכימו כלל וכלל להכניסה לעיר משום מראה המזעזע. ישבה האישה עצובה ומרה מחוץ לעיר כמה ימים טובים. יום אחד הגיע לשער העיר אדון בעל אדרת(גלימה) ענקית אדומה ויפה. ראה האדון את האישה ושאלה: "מה לך? למה עצבו פניך? למה את מחוץ לעיר?" ענתה האישה: "אני נראית לא טוב בעיני השומרים ולכן הם אינם מכניסים אותי" אמר לה האדון: "ומה שמך?" ענתה: "אמת, ומה שמך?" ענה "סיפור". לקח אדון סיפור את גברת אמת מתחת לאדרת שלו החביאה בכניסה לעיר בתוכה, וכך נכנסה האדרת לעיר. ככה זה בעולמנו אנו- האמת היא בד"כ לא יפה ולא נעימה לעין ולכן לפעמים אנו זקוקים לעטוף אותה בסיפור כדי שתוכל לחדור ללבבות האנשים.

[2] 'פתק הבוחר שלי'

שלב א'

לכתוב / ליצור את 'פתק הבוחר' –

פתק בהקשר הבחירות שהתקיימו לאחרונה והקמת ממשלת האחדות או פתק תפילה אישית לתקופה שתהיה

שלב ב'

להטמין בין אבני הכותל – ניתן לבנות כותל מאבנים קטנות (זמן צופיות) יש להקפיד לשמור על צנעת הפרט של החניך!

[3] תמונה אחת שווה אלף מילים

[תמונה של חייל מנשק ומחבק את הכותל לאחר ששת הימים]

להדפיס את התמונה בגדול, עדיפות ללא הרבה עותקים, ולתת לחניכים לצבוע יחד או להציג בפני החניכים את התמונה ולשאול את מי בתקופה האחרונה הכי רצית לחבק ולנשק ומה בתקופה האחרונה גרם לך לכך.

תוצרים ופירות

[א'] ניתן לתלות את התמונה הצבועה באחד מחדרי השבט וברשתות החברתיות.

[ב'] החניך ייקח עמו את הפתק שכתב וביום מן הימים כשיגיע לירושלים יטמין אותו בין אבני הכותל, במידה והחניך יצר פתק הוא יכול לקחת את הפתק עמו הבייתה ולהציג בפני הוריו.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

הנהגת צופי ירושלים | יהושוע יבין 10, עמק המצלבה, ניות | 02-6791990

הנהגת צופי ירושלים -
הדפס הרשמי

Zofim.org.il | Jerusalem@zofim.org.il

@Zofim_jerus

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

שאלה מרכזית: מהי ירושלים בשבילי?

מתודה א' - דיון בשאלה:

"אם אשכח ירושלים, תשכח ימיני"

- ❖ מאיפה אני מכיר את המשפט? היכן שמעתי אותו?
- ❖ המשפט הינו משפט שגור ביהדות ועוסק בחשיבות עיר הבירה שלנו, ירושלים. יד ימין מהווה את היד החזקה בה אנו כותבים ואיתה מתפקדים.
- ❖ מה דעתי על המשפט?
- ❖ האם על ירושלים להיות מקום אישי או מקום קולקטיבי עבורי?
- מתודה ב' - פירוק: המדריך יקבל את המשפט כאשר כל מילה בעמוד נפרד. כל פעם נוציא מילה ונדבר על המשמעות של אותה המילה במשפט השלם.
- ❖ נוריד את המילה "ירושלים"
- איזו מילה הייתי רוצה לשים במקום ירושלים? האם המילה ירושלים היא היחידה שיכולה להופיע במשפט הזה? איזה ערך היינו שמים במקום אשר קשור לאיגוד ואחדות העם? האם ירושלים מכילה את הערכים שהעלינו צריכה להכיל?
- ❖ נוריד את החלק השני של המשפט "תשכח ימיני"
- איזה משפט/מילה הייתי שם במקום המשך המשפט? האם בכלל צריך לקרות משהו כאשר אני "אשכח" את ירושלים?
- מתודה ג' - הסבר: נציג את המשפט וההסבר שלו לקבוצה:

"אם אשכח ירושלים

תשכח ימיני

תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי

אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי"

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

"מזמור זה נכתב כנראה בתקופת "גלות בבל". המזמור מתאר את עם ישראל היושב בגלות ומתגעגע לארץ ישראל ולירושלים.

העם, אשר נמצא בגלות, נשבעים שירושלים תישאר לנצח זכורה כדבר החשוב והנשגב ביותר.

נשבענו לזכור את ירושלים בכל דרך אפשרית- במחשבה בפה ואף במעשה.

אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני- במחשבה. בשבועה זו אנחנו מעידים שירושלים חשובה לנו כמו יד ימין! כמו שאי אפשר לשכוח את יד ימין כך אי אפשר לשכוח את ירושלים שהיא חלק ממש מאיתנו. ואם נשכח- יד ימין שלנו תתייבש או תכרת.

תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי- פסוק זה מוסיף תנאי לשבועה. לזכור ולהזכיר בדיבור. אם לא נזכור ונזכיר את ירושלים שחרבה, הלשון שלנו תידבק לֶחֶף ונאלם דום.

אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי- במעשה, אשים את ירושלים בעדיפות ראשונה ובחשיבות עליונה גם כאשר נמצאים בשמחה. ואכן, ניתן לראות שביום הכי שמח של האדם, ביום חתונתו, אומר החתן את השבועה מתחת לחופה ושובר את הכוס לזכר החורבן.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

❖ לאחר שקראתי את הקטע המלא, האם עלו לי תובנות חדשות לגבי המשפט וחשיבותו?

☒ סיכום:

❖ מה החשיבות של יום ירושלים ומדוע או האם בכלל – עלינו (כאנשי חינוך) לעסוק בו ולציין אותו ברמה התנועתית?

הערות למדריך:

❖ חשוב לתת מקום לכל הדעות, ולתת מקום לתחושות גם לאלו אשר אינם מרגישים שייכות באופן ייחודי לירושלים.

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

יום הזיכרון לנספים בסודן: מהו הקשר בין יהודי אתיופיה לירושלים?

חלק א' –

נחלק את המשתתפים לזוגות, כל זוג יקבל את מילות השיר "המסע לארץ ישראל"/שלמה גרוניך ולהקת שבא, בנוסף ניתן גם להשמיע את השיר <https://youtu.be/ooYlctV5aCs>

בזוגות:

- על המשתתפים לשתף איך הרגישו ביחס לשיר והסיפור שמובא לנו בו
- האם הם מתחברים לחלק ספציפי בשיר?
- האם יש משהו שקופץ להם לעין?
- האם הם מכירים את הסיפור שמובא על יהודי אתיופיה? או שמה הוא נשמע להם מוכר?

למדריך:

ניתן לראות בשירים רבים שאנו מכירים (התקווה, שיר למעלות, באב אל וואד, ירושלים של זהב) את הרצון הגדול של בני העם היהודי מכל התפוצות להגיע לארץ ישראל. כך גם הייתה שאיפתם של יהודי אתיופיה ששרו, חלמו, התפללו ובסוף עלו לארץ ישראל במסע ארוך וקשה אל ירוסלם=ירושלים. מכאן נובע הקשר העמוק בין יהודי אתיופיה לירושלים, כמו כולנו הם ראו בעלייה לארץ ושיבה בישראל חזון של הקמה מחדש של העם, העם היהודי.

חלק ב' - למידה בזוגות ושאלות לסיכום.

בחלק האחרון נלמד קצת על המסע של העולים לארץ מאתיופיה, כל זוג יקבל עדות של בן הקהילה האתיופית שעלה ויקראו אותו יחד או פרט מידע בנוגע ליום הנספים מסודן. העדויות נמצאות בנספח נפרד המכיל גם רקע למדריך על היום.

- שתפו בבקשה מה עלה לכם מהקטע שקראתם, אילו מחשבות
- בעצם, יהודי אתיופיה קמו, עזבו את כל מה שיש להם ואת מקום מושבם, בשביל לעלות לארץ ישראל ולירושלים. מה דעתנו על כך?
- האם אנחנו היינו עוזבים את מקום מושבנו עבור משהו? מהו?
- מדוע איננו שומעים על המסע מאתיופיה דרך סודן לישראל?

שאלה מרכזית :

לאילו נרטיבים אנו פוחדים להיחשף ולחשוף?

מסר: בכל חברה קיימים נרטיבים שונים. האם הנרטיב של מדינת ישראל, אשר מורכבת מקבוצות רבות ושונות, מכיל גם את הנרטיבים של כל הקבוצות? ההיכרות של ההיסטוריה, התרבות, הצרכים והאתגרים של כל קבוצה היא קריטית ליצירת חברה רבת פנים. בפעילות זו חשוב להתייחס לנרטיב על ירושלים משתי נקודות המבט: זו של היהודים וזו של הפלשתינים.

זמן הפעילות: 55 דק' | מספר נספחים : 3

מתודה 1: משחק הדמיה

מחלקים את החניכים לקבוצות קטנות, כל קבוצה תקבל סיפור מוכר ויהיה עליה להפיק הצגה של הסיפור מנקודת מבט שונה מהרגיל (כיפה אדומה מנקודת המבט של הזאב, סינדרלה- האחיות החורגות, פיטר פן- קפטן הוק).

מטרת הפעילות היא לחשוף את החניכים לעובדה שלכל מטבע שני צדדים וסיפור יכול להישמע אחרת מנקודת מבט שונה

אינ		אינ		15 דק'
-----	--	-----	--	--------

מתודה 2: דיון

- מה זה נרטיב? אחרי שהחניכים עונים מסבירים.
- מהו הנרטיב שאנחנו גדלים ומתחנכים עליו במדינת ישראל?
- מאיזו נקודת מבט הוא מסופר?
- האם ניתן לספר אותו מעיניים נוספות? של מי?

אינ		אינ		10 דק'
-----	--	-----	--	--------

מתודה 3: השראה

מחלקים את החניכים לשלוש קבוצות, כל קבוצה תקבל טקסט שעוסק בקבוצה שמודרת מהנרטיב (נשים, ערבים, מזרחים) הקבוצה תקרא את הטקסט ותדון:

- מי הקבוצה המודרת מהנרטיב כפי שעולה מהטקסט?
- האם אתם יכולים לחשוב מדוע?
- על איזה קבוצות אחרות שמודרות מהנרטיב אפשר לחשוב?
- איך ניתן לדעתכם לשלב קבוצה זו בנרטיב הלאומי?
- איזו השפעה תהיה על הנרטיב הלאומי אם יסופר מנק מבטם?

טקסטים על קבוצות מודרות		אינ		20 דק'
-------------------------	--	-----	--	--------

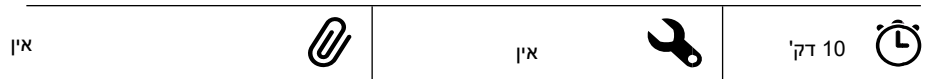
מתודה 4: דיון

האם הסיפור על שחרור/כיבוש/איחוד ירושלים עליו גדלנו והתחנכו נכון? איך יודעים מה נכון? כיצד הנרטיב משפיע על ההתנהלות של החיים שלנו? כיצד משפיע הנרטיב על המדינה?

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

מי משפיע על הנרטיב? התקשורת? הממסד? מערכת החינוך?
למה לדעתכם מוצג לנו נרטיב צר? האם יש לכך הצדקה?

נספחים

נספח 1: היסטוריה וזיכרון במערכת החינוך: הסיכסוך הישראלי-ערבי בראי ספרי הלימוד להיסטוריה בישראל 1948-2000.

אחת הסוגיות השנויות במחלוקת בהיסטוריוגרפיה של הסיכסוך הישראלי-הפלסטיני היא שאלת חלקה ואחריותה של ישראל בהיווצרותה של בעיית הפליטים הפלסטיניים במהלך מלחמת 1948 (בראון, תש"ן, ע' 97). השוואה בין הגרסות השונות שהופיעו בשלושת הדורות של ספרי הלימוד מלמדת כי גם בסוגיה רגישה זו חלו שינויים בנרטיב ההיסטורי הישראלי.

הדור הראשון של ספרי הלימוד הציג תפיסה פשטנית וחד-משמעית: לישראל לא היה חלק בהיווצרות הבעיה הואיל והערבים ברחו מהארץ בעידודה של המנהיגות הערבית. רוב ספרי הלימוד הישנים לא התייחסו למספרם של הפליטים; אם הובאו נתונים אלה, נעשה ניסיון להמעיט ממספרם (בהשוואה לנתונים של האו"ם). בהתאם לנרטיב ההיסטורי, ערביי ארץ-ישראל (ולא הפלסטינים) מעולם לא גורשו; הם "ברחו", "עזבו", "יצאו", "נטשו", "פינו" או "נסו" מבתיהם בעקבות ההוראות שקיבלו ממנהיגיהם או כתוצאה מלהט המאורעות (למשל, פרשת דיר-יאסין). להלן תיאור אופייני:

שבועות אחדים לפני סיום המנדט החלה מנוסה המונית מבוהלת של הערבים מערי הארץ וכפריה. נשברה רוח האוכלוסייה הערבית, פחד גדול נפל עליהם ותעמולת זדון הוסיפה שמן על המדורה, ומנהיגים אווילים השלו את הערבים שבקרוב יחזרו כמנצחים לארץ, ויגרשו ממנה וייקחו שלל את כל רכושם. (ספיבק ואבידר, תש"ך, ע' 217; לתיאורים דומים, ראו: אחיה והרפז, 1959, ע' 190-191; קירשנבוים, תשל"ד, ע' 161-162; רון, תשכ"ז, ע' 185; ריגר, תשי"ד, ע' 141; שמואלי, 1958, ע' 191).

השימוש במונחים "פינו" או "גירוש" נדיר בספרי הלימוד הישנים. הנרטיב ההיסטורי ניקה את ישראל מכל אשמה להיווצרות בעיית הפליטים; יתרה מזו, ישראל לא רק שנמנעה מפעולות גירוש, אלא גם פעלה לשכנע את הערבים להישאר. נתנאל לורך, ההיסטוריון ה"רשמי" של המלחמה, כתב בספר לימוד לאזרחות כי במקומות שנכבשו "ביקשו היהודים משכניהם להישאר, אך הללו העדיפו יציאה לגולה". בהמשך קבל / קבע לורך כי "האהדה הטבעית לפליטים מביאה להטחת האשמה בפני ישראל – בלא להיכנס לבדיקת הדברים כהווייתם – כאילו היא אחראית ליצירת הבעיה ולמניעת פתרונה" (לורך, תשכ"ו, ע' 50). ככלל, דומה כי ספרי הלימוד הביעו – בגלוי או במובלע – סיפוק מהתרחשותה של תופעת הפליטים, שנתפסה, יחד עם קליטת יהודי מדינות ערב, כ"תהליך של החלפת אוכלוסין" (שם, ע' 50-51). לסיכום, נראה כי לנרטיב ההיסטורי בספרי הלימוד הישנים בעניין הפליטים הייתה מטרה פוליטית כפולה: להדגיש את עליונותה המוסרית של מדינת-ישראל ולפטור אותה מכל אחריות לפתרון הבעיה.

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ

18 מאי 2020

הדור השני של ספרי הלימוד פורסם בעקבות השינויים שהתחוללו בחברה הישראלית לאחר מלחמות 1967 ו-1973 ובעקבות פרסומה של תוכנית חדשה ללימודי ההיסטוריה בשנת הלימודים תשל"ה. לכאורה, ספרים אלה לא הציגו נרטיב היסטורי שונה באופן מהותי מזה שהוצג בדור הראשון של ספרי הלימוד. המונחים העיקריים שנעשה בהם שימוש לתיאור התופעה היו דומים: "בריחה", "עזיבה", "יציאה", "התפנות", "התרוקנות" ועוד. גם הטיעונים הישנים ביחס לאחריותם של המנהיגים הערביים לבעיית הפליטים נותרו בעינם. למשל, בספר לימוד לחטיבת-הביניים נכתב כי עם כיבוש טבריה, "ערביי המקום סירבו לקבל את מרות השלטון העברי והעדיפו להתפנות". באשר לכיבוש חיפה נכתב כי "הנציגים הערביים התייעצו עם אנשי הוועד הערבי העליון בביירות וקיבלו הוראה לפנות את העיר ולא להיכנע. הובטח להם, כי תוך זמן קצר תחל הפלישה של צבאות ערב והם יוכלו לחזור כמנצחים". ובאשר לכיבוש לוד ורמלה נכתב כי "סיפורי האימה שהופצו בקרב האוכלוסייה הערבית על 'האכזריות הציונית' והציפייה לשחרור 'האדמות הכבושות' על ידי צבאות ערב גרמו לבריחה המונית של הערבים. כך התרוקנו, בין השאר, הערים רמלה ולוד ממרבית תושביהן ונוצרה בעיית הפליטים" (משרד החינוך והתרבות, תשמ"ד, ע' 145-146, 176).

נספח 2: ספרי הלימוד עדיין מדירים יוצרים מזרחים

גם כיום התלמידים עדיין מתוודעים בעיקר להיסטוריה של יהודי אירופה. להדרה הזאת, מזהירים פעילים חברתיים, יש מחיר כבד. משרד החינוך בתגובה: האיכות הספרותית היא הקובעת מה ייכלל בתוכנית. כתבה שנייה בסדרה על מערכת החינוך

...לפני כמה שבועות חתמו נציגים רבים מקואליציית "לבי במזרח" (מקבץ של ארגונים חברתיים), והיא ביניהם, על מכתב שבו הם מוחים על הדרת ההיסטוריה, הספרות והמורשת התרבותית המזרחית מתוכנית הלימודים. במכתב, שהפנו לשר החינוך גדעון סער, הם קבלו במיוחד על דחיקת המזרחים מתוכנית הלימודים החדשה בספרות. עד היום לא ענה שר החינוך על הבקשה לפגוש אותו.

זו לא היתה המחאה הראשונה בנושא. ב-2003 מחו כמה ארגונים ובראשם הקשת הדמוקרטית המזרחית על האפליה הזאת בתוכנית הלימודים באוזני השרה לימור לבנת. להפתעתם, אז מצאו אוזן קשבת לטענותיהם. לבנת, שהעריכה את המשוררת והפעילה החברתית המנוחה ויקי שירן והיתה בקשר טוב אתה, הסכימה שהמצב בכי רע מבחינת ייצוג המזרחים בלימודי הספרות וההיסטוריה. שתי מומחיות, פורן ציון בספרות ושירה או חיון בהיסטוריה, הזמנו לכתוב הצעה לתיקון המעוות. בעקבות המהלך הזה, מספרת או חיון, נכלל פרק חדש, "יהודים באיסלאם בין שתי מלחמות עולם", כחובה בבחינת הבגרות, וכך גם סיפור קצר של סמי ברדוגו ("חיזו בטטה"). ואולם, עם השנים והשינויים שחלו בתוכנית הלימודים ננטשו הפרק והסיפור ונשכחו, אין מלמדים אותם עוד.

שילוב ההשכלה והדת

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

המחאה הנוכחית התעוררה בגלל תוכנית הלימודים החדשה של משרד החינוך במקצוע הספרות (שתיכנס לתוקפה בעוד כשנתיים). בתוכנית זו אמנם נוספו שלושה משוררים מזרחים, אבל הפעילים טוענים שזוהי טיפה בים. "הבעיה היא שהחומר הנלמד - בספרות, בשירה, בהיסטוריה, באמנות פלסטית, בתרבות בכלל - מספר את הסיפור היהודי האירופי-אשכנזי, ובעצם מדירים את כל היצירה המזרחית", מבהירה האמנית והפעילה החברתית שולה קשת, העומדת בראש תנועת "אחותי". לדבריה, כך גם בנוגע לתרבות האתיופית והערבית.

"תוכנית הלימודים מספרת את ההיסטוריה באופן צר מאוד", ממשיכה קשת. "למעשה היא מספרת את ההיסטוריה של קבוצה אחת מתוך קבוצות רבות בחברה הישראלית. זה נזק עצום לתלמידים ולתלמידות, שבעצם אינם לומדים את ההיסטוריה שלהם."

דווקא הניסיון לכלול בתוכנית החדשה יוצרים מזרחים נוספים נראה לפעילי "לבי במזרח" כעלה תאנה והדגיש עוד יותר את החסר. "במקום הגישה המדירה, אנחנו תובעים כיום שמשרד החינוך יפתח תוכנית רב-אתנית, רב-תרבותית, שילמדו בה גם את התרבות וההיסטוריה המזרחית לצד אלה של אירופה", אומרת קשת. "כשאני צריכה למחוק את הזהות שלי, את ההיסטוריה שלי, את התרבות שלי, להשתכנז, להפנים רק את ההיסטוריה של יהדות אירופה ואת תרבותה - זה סירוס טוטלי. זה מחיקון."

...לדבריה, התוצאה גרועה מכל בחינה שהיא. "כשהייתי מורה בשכונת התקווה בתל אביב, היו תלמידים שאמרו על יום השואה, אנחנו לא חוגגים את החג הזה, כי זה חג של אשכנזים. זה מופרך, הרי היטלר לא עשה הבחנה. אבל החשיפה החד-צדדית מנכרת אותם ויוצרת פילוג. כל ילד במדינת ישראל צריך למצוא בתוכנית הלימודים חיבור למקום שבו הוא חי."

ממשרד החינוך נמסר בתגובה: "תוכנית הלימודים בספרות נקבעה על ידי ועדת המקצוע, בה יושבים מומחים מהאקדמיה ומורים ותיקים ומנוסים בתחום. הוועדה בוחרת את היצירות הנכללות בתוכנית הלימודים על פי שיקול של איכות ספרותית."

נספח 3: נרטיב פמיניסטי בעולם פטריארכאלי / אורלי בוח

"הסיפורים מגדירים (..) למה יש זכות להיאמר ולהיעשות בתוך התרבות. ומשום שגם הם עצמם חלק ממנה, נמצא שהם כבר מוצדקים"
ליוטר [1979] 2010

"מנשים רבות נשללו הנרטיבים שלהן, או הטקסטים, עלילות או דוגמאות, שעשויות היו לגרום להן לקחת כוח ושליטה על חייהן"
קרולין גולד הליבורן 1988

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ

18 מאי 2020

לפי תיאוריות אישיות פסיכולוגיות, כבני ובנות אדם אנו חווים וחווים את חיינו באופן "נרטיבי". מינקות אנו לומדות כיצד להתנהג וכיצד להרגיש בתגובה לסיטואציות ואירועים שאנו חוות, באמצעות השפה, הנורמות, התרבות והחברה המנחות אותנו בפירושן וניסוחן המילולי לכדי סיפור אותו אנו מספרות לעצמנו ולאחרים אודותינו. כפועל יוצא של התרבות והחברה שבה אנו חיות, אנו מעניקות משקל שונה ומשמעות שונה לאירועים בחיינו. לפיכך, הנרטיבים הקיימים בתרבות מהווים אלמנט המבנה את זהותנו, אופיינו והתפיסה העצמית שלנו.

... הביקורת החרפה שמעבירות מקינון וריץ' על המציאות המגדרית הקיימת יוצרת נרטיב אלטרנטיבי ומנוגד לנרטיב החברתי הקיים. שתי ההוגות מציעות פרשנות חדשה לחוויות של נשים שהחברה קוראת להדחיקן או לא ליחס להן חשיבות: במקרה של מקינון, ההתייחסות היא בעיקר ליחסי מין ולתחושות שחוה האישה במסגרתם, כולל ההגדרה החברתית למעשים הנכללים בתוך הקטגוריה של יחסי המין; במקרה של ריץ' ההתייחסות היא ליחסים ולקשרים בין נשים, למידת האפשרות של קשרים כאלה להתקיים, המקום והחשיבות שניתן להם בחייה של אישה וההיררכיה ביניהם לבין יחסים אחרים, כמו יחסי זוגיות הטרוסקסואלית או יחסים בתוך המשפחה. פרשנות חדשה זו מאפשרת לנשים להתייחס באופן שונה לחוויות בחייהן, ולבטא תחושות שהדחיקו או פירשו כלא נורמטיביות במסגרת מה שאפשר להן הנרטיב הפטריארכלי. יותר משהביקורת של מקינון וריץ' מציעה לנשים תשובות לגבי העתיד, היא מציעה להן דרך שונה להתבונן על העבר והווה בו הן חיות, ובכך ממלאת חלל כלשהו הקיים בנפשן. עוצמתו של הנרטיב האלטרנטיבי הנוצר מתוך כך טמונה ביכולתו לזעזע את תמונת העולם של נשים רבות ולשנות את תפיסת הזהות שלהן ואת האופן בו הן תופסות את היחסים שלהן עם סביבתן.

הנרטיב הפמיניסטי העולה מעבודותיהן של מקינון וריץ' נוצר מתוך ביקורת והתנגדות לנרטיב הפטריארכלי השולט. ככזה, הוא מציג תמונת עולם קיצונית בתפיסותיו ובפרשנותו, וניתן לומר שהוא אינו עומד בזכות עצמו, שכן ההצדקה לקיומו נובעת מהיותו אלטרנטיבה ביקורתית המסייעת לנשים להתמודד עם מציאות פטריארכלית. לצד זאת, הקיצוניות של הנרטיב הפמיניסטי משרתת מטרה נוספת: היא פותחת מרחב של נרטיבים אפשריים רבים המצויים בין הקוטב הפטריארכלי והדכאני לבין הקוטב הפמיניסטי והנשי. הרדיקליות והאופן הבוטא בו מנסחות מקינון וריץ' את דבריהן מאלצת נשים לייצר את הנרטיב שלהן בעצמן, מכיוון שהן מפנות את הקוראת להביט נכוחה אל מציאות חייה האינטימית ביותר. יחד עם זאת, השתיים אינן מספקות אלטרנטיבה שלמה וריאלית אלא מעוררות פולמוס ורצון להתנגדות. בקריאה ראשונה של המאמרים מתקבלת התחושה כאילו הקוראת אותם מחויבת לנקוט עמדה ולבחור בין הנרטיב הדכאני הקיים, ובכך לתרום להמשך הדיכוי הפטריארכלי, ובין הנרטיב הפמיניסטי לפיו על האישה להכיר בעוול שנעשה לה אפילו על ידי האנשים הקרובים לה ביותר, ולראות את עצמה כקרבתן לאלימות מינית. סביר להניח, כי שתי האפשרויות הללו אינן מתאימות למרבית הנשים. מסיבה זו הטקסטים הפמיניסטיים מהווים נקודת פתיחה להיווצרות של דיאלוג פנימי וחברתי שרק באמצעותו תוכלנה נשים להגיע לכדי גיבוש זהות באופן שאינו מצוי בהקשר הפטריארכלי, קרי, זהות שאינה רק מנוגדת לנרטיב הפטריארכלי או מזדהה עמו.

עמדותיהן של מקינון וריץ' יוצרות נרטיב רדיקלי ואלטרנטיבי לנרטיב הפטריארכלי שבו מתגבשת זהותן של הנשים כיום; הרדיקליות של הנרטיב האלטרנטיבי שהן מציעות פותחת מרחב לגיבוש נרטיב עצמאי על ידי נשים. **מרכזיותו של הנרטיב בתהליך הבניית האישיות וגיבושה, וחשיבותו לגבי תפיסת העולם ותפיסת העצמי של היחידה בחברה משקף את החשיבות הקריטית של הצגת עמדותיהן של מקינון וריץ' וההתמודדות עמן. זאת, כתהליך שאינו חברתי בלבד כי אם גם אישי, פסיכולוגי, ובעל השפעה על עיצוב מציאותן של נשים.**

כ"ד אייר תש"פ
 18 מאי 2020

שאלה מרכזית :

האם יש ירושלים של כולנו?

מסר: לירושלים פנים רבות והיא, במובנים רבים, מהווה מיקרוקוסמוס לחברה הישראלית כולה. כתנועה שחרטה על דגלה רב תרבותיות, ייתכן שניתן אף להשיג תרבות רבת פנים?

זמן הפעילות: 30 דק' | מספר נספחים : 1

מתודה 1: הבעה יצירתית

משמיעים את השיר ירושלים שלי/דן אלמגור. לאחר מכן, כל חניך יכתוב פסקה נוספת – מהי ירושלים עבורו?

 "ירושלים שלי" / דן אלמגור	אין 	20 דק'
---	---	--

מתודה 2: דיון

- למה דווקא ירושלים?
- האם יש בכלל חשיבות להימצאות הנהגה בתוך ירושלים?
- עד כמה אנחנו מייצגים בתור יחידים את הפנים השונות בירושלים?
- האם אנחנו היינו רוצים להשתמש בפלטפורמה הזאת להיכרות, עשייה בירושלים?

 אין	אין 	10 דק'
---	---	--

ירושלים שלי

דן אלמגור: מילים

נורית הירש: לחן

קיימים 3 ביצועים לשיר זה

אמר הרוכל ממזכרת משה:

ירושלים שלי

היא מחנה יהודה בערב חגים

שבת של "פפיטס", קללות נהגים

שבת של "פפיטס", קללות נהגים

וחומוס של רחמו וריח דגים

כביסה על הכביש ומקלחת מדלי

ירושלים, ירושלים,

ירושלים שלי

ירושלים שלי...

אמר הסנדלר משכונת קטמון:

ירושלים שלי

הוא שבע שנים של גשמים בבלוקון

שיכון בלי חנות, אוטובוס בלי חשבון

, שיכון בלי חנות, אוטובוס בלי חשבון

שבת - הצגה ראשונה באוריון

גם קטמון ג' היא בשבילי

ירושלים שלי...

אמר הבלן ממאה שערים:

ירושלים שלי

היא שטריימל שחור וספרים אפורים

"ו"ת ישראל לא תלך בקצרים

", "ו"ת ישראל לא תלך בקצרים

היא לחש תפילה לימים אחרים

לא כאן, כי למעלה קורצת היא לי

ירושלים שלי...

אמר הצעיר שם ליד שער שכמ:

ירושלים שלי

היא צלב על חנות, ושוטרים בחצות

אחות שהלשינה ובור עם פצצות

אחות שהלשינה ובור עם פצצות

מצעד עצמאות, וידיים קפוצות

"?יס סר, ווט דו יו לייק? קרב אור שישליק"

ירושלים שלי...

אמר החייל מאשדות יעקב

ירושלים שלי

הייתי בה פעם בבוקר של שכול

סימטה וצלף בצריח משמאל

סימטה וצלף בצריח משמאל

מאז לא חזרתי פשוט לא יכול

אבנר וגדי - שניהם בשבילי

ירושלים שלי

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

איך מתוך ירושלים אני יכולה ללמוד על עצמי, על העם שלי, על החברה שלי?

ירושלים כמיקרוקוסמוס לחברה הישראלית- התייחסות להטרונגויות שמכילות השכונות בירושלים תוך התייחסות לאופייה ההיסטורי ומורכבות המתקיימת בתוכה בנושא המתח הדתיחילוני, סוגיית השבת, ועוד.

הנה אני בא

מילים: משה אסרף, שאנן סטריט, שלומי אלון, גיא מר, אמיר בן עמי, יאיא כהן אהרונב ודודוש קלמס לחן: יאיא כהן אהרונב, דודוש קלמס, משה אסרף, שלומי אלון, אמיר בן עמי, גיא מר ושאנן סטריט

כל היום מתבזבז על שלום, שלום
השכירות הון הלחות ושגעון
ואז נפל האסימון
גן עדן היה לי בידיים
מחשבות על עזיבה
שלוש שנים לקח לי לקבל ת'החלטה
אורז ת'חטאים בתוך המזוודה
מהעיר לכפר לכיוון
ירושלים - הנה אני בא
חוזר אליך - הנה אני בא
אל חומותיך - הנה אני בא
כי את היחידה אני נשבע

חזרתי לירושלים, פה החומוס טוב
זה בדוק
תן לי רוגע, תן לי שקט, לא יזיק איזה
פיהוק
מתי פעם אחרונה שמת'י איזה פתק
בכותל, השקעתי באוכל,
עשיתי חברים חדשים,
העיר הזאת תחזיר לי ת'שליטה
בחיים
נתערבב עם עצמי במקום לערבב
מים
ננשום קצת אויר הרים צלול כיון
!יאללה בית"ר, יאללה חיים בכפר
העיקר להיות מאושר

...הנה אני בא

תל אביב - הנה אני בא
אני מגיע - הנה אני בא

הנה אני בא ...
ירושלים, עיר שווה פיצוץ
הולך במדרחוב מרגיש כמו קיבוץ גלויות
אלף תרבויות, לכל אחד יש אח ותשע אחיות
ערבים בסדר חרדים בחדר
וכולם פה קולטים את אלוהים - בתדר
אחרי טדי ירושלים דעכה מהר
מיום ליום תל אביב נצצה יותר
חברים עזבו או התקרבו לבורא שמיים
אפור, משעמם, אין ים
מחשבות על עזיבה
שלוש שנים לקח לי לקבל ת'החלטה
אורז ת'חפצים לתוך המזוודה
מהכפר לעיר בכיוון הירידה

תל אביב - הנה אני בא
אני מגיע - הנה אני בא
באתי להזיע - הנה אני בא
כי את היחידה אני נשבע

יצאתי לכיוון מישור החוף
איזה שוק אני עומד לחטוף
ועכשיו כשאני בתל אביב סוף סוף
משתלב עם הנוף, הכל טרי וזה טוב
ווי, כמה שדיים, נשרפו לי העיניים
אחרי שנתיים של סדום ועמורה
לא מזהה את עצמי במראה
מכיר, מתערב, מתמזג, מסתחבק עם
כל הבעלים של הדיסקוטקים

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

כ"ד אייר תש"פ
18 מאי 2020

עכשיו כשאני IN מבין, זה לא נוצץ

כמה רעש, כמה פיח, תן לי דשא, תן לי עץ

- "ירושלים, עיר שווה פיצוץ" - איזו ירושלים אנחנו פוגשים בשיר של הדג נחש? מה יש בה? מה מקור הכח שלה? מה מקור המשיכה שלה?
- האם אנחנו מזדהים עם הדימוי הזה של ירושלים? איזה דימוי יש לנו על ירושלים?
- "הולך במדרחוב מרגיש כמו קיבוץ גלויות" - מי מרכיב את קיבוץ הגלויות של ירושלים? האם אני מרגיש חלק מ"קיבוץ הגלויות" הזה?
- האם אני פוגש מגוון אוכלוסיות בעיר שלי? האם חשוב שאפגוש? מה הערך של מפגש עם שונים במרחב הציבורי?
- "מתי פעם אחרונה שמתי איזה פתק בכותל" - האם לכותל יש משמעות עבורי? האם אני מרגיש תחושה מיוחדת כשאני בכותל?
- מה הופך את ירושלים לבירה שלי (מעבר להגדרה היבשה)? מה צריך לקרות כדי שתחושה זו תתחזק?

